

Værdisæt for talentudvikling i dansk idræt ”talentHUSET”

Indledning og baggrund

Dette værdisæt indeholder værdier for talentudviklingen i Danmark med en række tilknyttede handlingsanvisninger, samt definitioner af centrale begreber inden for talentudvikling. Værdisættet udgør en ramme for dansk talentudvikling og skal være ”ledestjerne” for udviklingen af talenter i Danmark til højeste internationale seniorniveau. Det rummer de værdier, som alle aktører indenfor talentudvikling sætter højt og vil arbejde for.

International forskning dokumenterer, at sammenhængende talentudviklingsstrategier og en klar rollefordeling mellem idrættens aktører er blandt de afgørende forudsætninger for, at et land kan præstere på højeste internationale seniorniveau inden for eliteidræt.

Danmark skal med 5,5 millioner indbyggere rekruttere, identificere og udvikle talenter fra en lille population og med en relativt begrænset økonomi til rådighed. Udfordringen med at udvikle talenter til internationalt seniorniveau bliver desuden gradvist øget i takt med den globale økonomiske vækst, som hastigt øger den internationale konkurrence. Det gælder særligt i de olympiske sportsgrene.

Danmarks relativt beskedne geografiske udstrækning rummer dog samtidig gode muligheder for at etablere samarbejde mellem lokale, regionale og nationale talentudviklingsmiljøer. Tæt samarbejde og god dialog rummer en international konkurrencefordel, men det forudsætter samarbejde på alle niveauer med fokus på at udvikle talenterne mest muligt.

Idræt er ikke forudsigeligt, men præget af konstant udvikling og foranderlighed. Og idræt bliver båret frem af passionerede mennesker, der elsker idrættens verden. Talentudvikling i Danmark bør derfor ikke styres af regler og kontrol, men kan med fordel tage afsæt i nogle fælles og fundamentale værdier for arbejdet med talenternes træning, konkurrence og hverdag.

Team Danmark har i støttekoncept 2013 – 2016 fremhævet, at der – i samarbejde med Danmarks Idrætsforbund og andre relevante partnere - i løbet af 2013 skal udarbejdes et værdisæt for talentudvikling i Danmark. Værdisættet er formuleret med inspiration fra Team Danmarks og de olympiske værdier, samt FN’s børnekonvention.

Værdisættet er udarbejdet med afsæt i dansk kultur, den danske idrætskultur, Team Danmarks lovgrundlag, den aktuelle forskning samt en stor mængde akkumulerede erfaringer med talentudvikling.

Værdisættet skal virke på flere niveauer: De overordnede idrætsorganisationer (Team Danmark og Danmarks Idrætsforbund) og elitekommunerne skal understøtte værdisættet og implementere det i deres respektive støtteordninger. Specialforbundene skal implementere det i deres talentudviklingsstrategier. Og de enkelte klubber skal forankre værdisættet og gøre det levende i den daglige praksis.

Værdisættet skal gerne inspirere en bred målgruppe. Trænere og forældre er vigtige nøglepersoner for de unge talenter, men også idrætsledere, lærere og behandlere er vigtige ressourcepersoner for talenterne, og de har også stor indflydelse på talenternes sportslige- og personlige udvikling.

Det er afgørende for, at værdisættet bliver omsat til praksis, at talenterne selv og alle de personer, som er en del af de unge talenter udvikling, tager værdisættet til sig og udmønter principperne og handlingsanvisningerne. Når værdier og handlinger smelter sammen, bliver der skabt gode rammer for en stærk og sammenhængende talentudvikling. Det giver ro og retning, tryghed og klarhed for alle, som arbejder med talentudviklingen i dansk idræt.

Værdisættet træder i kraft 1. januar 2014. Det er i den forbindelse vigtigt at understrege, at der løbende kan være behov for justeringer af værdisættet, og at værdisættet er et dynamisk arbejdsredskab i talentudviklingen og ikke en statisk, uforanderlig størrelse. Hvert andet år vil bestyrelserne i Team Danmark og Danmarks Idrætsforbund derfor vurdere, om der er behov for revision værdisættet – først gang dog først pr. 1. januar 2018. Værdisættet kan i øvrigt altid ændres, når begge bestyrelser er enige herom.

Værdisæt for talentudvikling

Værdier afspejler, hvad der er vigtigt og har særlig værdi for os. Værdier giver retning og motiverer vores holdninger, handlinger og vurderinger. Værdier er anvisende for, hvordan talenter, trænere, ledere og konsulenter i specialforbund, elitekommuner, DIF og Team Danmark arbejder med talentudvikling i hverdagen.

Team Danmark og Danmarks Idrætsforbund vil arbejde for, at følgende værdier er bærende i dansk talentudvikling:

Helhed
Udvikling
Samarbejde
Engagement
Trivsel

Tilsammen udgør værdierne talent-**HUSET**, hvor de danske sportstalenter skal udvikle deres sportslige potentiale. Værdierne er de fem dele, som udgør rammen for talent-**HUSET**, og de er alle vigtige for at udvikle talenter til atleter på højeste internationale seniorniveau.

Hver værdi afføder en række ”handlingsanvisninger”. Handlingsanvisningerne beskriver den adfærd og de konkrete handlinger, der skal være de bærende i talentudviklingsmiljøerne.

For de enkelte talenter, trænere og ledere skal handlingsanvisningerne udmønte den pågældende værdi til træning og i hverdagen. For forbund og klubber skal værdierne og handlingsanvisningerne være en rettesnor for tilrettelæggelse af konkurrencesystemer, udtagelsesprincipper og andre strukturer, der har betydning for talenterne.

Helhed – fokus på talenternes samlede miljø!

Forskning og praksis indenfor talentudvikling har traditionelt haft et stort fokus på talentidentifikation. Det er en besnærende tanke at kunne udpege talenter i en tidlig alder og fokusere al opmærksomhed og økonomi på de få udvalgte. Men det har vist sig at være en uhyre vanskelig opgave tidligt (pre-pubertært) at spotte de talenter, som senere kan udvikle sig til atleter på højeste internationale seniorniveau. Tidlig talentidentifikation har derfor haft meget begrænset succes.

Den seneste forskning i succesfuld talentudvikling i en skandinavisk kontekst har haft et mere holistisk blik på talentudvikling, hvor talenterne ses som en del af et miljø, og talentudviklingen ses som et samspil mellem personer omkring talenterne - som en helhed. Forskningen har vist, at succesfulde skandinaviske talentudviklingsmiljøer er kendetegnet ved, at der arbejdes med ”hele miljøet” omkring det enkelte talent, både i- og uden for sporten. Forskningen har samtidigt understreget, at talenternes samlede livssituation er afgørende for, om talenterne udvikler sig optimalt sportsligt og menneskeligt over tid.

Handlingsanvisninger i forbindelse med værdien **helhed** i dansk talentudvikling:

- Fokus er på hele miljøet og ikke kun på et enkelt talent, og der arbejdes på at skabe gode talentudviklingsmiljøer med velfungerende træningsgrupper.
- Fokus er på at skabe en sammenhængende og stærk kultur, og der er overensstemmelse mellem erklærede og faktiske værdier, mellem det som siges, og det som gøres.
- Fokus er på ”det hele menneske”, og at der er forståelse for talenternes samlede livssituation (uddannelse, fritid, job og sport) gennem sportskarrieren.
- Fokus er på også at udvikle talenternes sociale og menneskelige kompetencer i tilgift til deres sportslige kompetencer.
- Træningen bliver planlagt, så talenterne kan forfølge deres sportslige ambitioner og gennemføre en ungdomsuddannelse.

Udvikling – fokus på færdigheder med det langsigtede mål for øje!

Målet for talentudvikling i Danmark er at skabe atleter på højeste internationale seniorniveau og ikke ungdomsverdensmestre. Derfor er talenternes langsigtede udvikling vigtigere end talenternes kortsigtede resultater. Konkurrencer er en vigtig og integreret del af talenternes sportslige udvikling. Konkurrence i den rigtige form er vigtig for talenternes læring, og det giver talenterne relevant erfaring med at præstere, men ungdomsresultater må aldrig blive selve målet for talentudviklingen.

Det er afgørende for dansk talentudvikling, at de ansvarlige trænere, ledere og forældre har en udviklingsorienteret tilgang til talentudvikling og har fokus på at udvikle talenternes sportslige og personlige færdigheder.

Handlingsanvisninger i forbindelse med værdien **udvikling** i dansk talentudvikling:

- Fokus er på talenternes langsigtede sportslige udvikling frem for det kortsigtede resultat. Træning og konkurrence foregår efter principperne i det aldersrelaterede træningskoncept (ATK).
- Talenterne er selvstændige atleter, og derfor får de kontinuerligt øget ansvar for egen udvikling og sportskarriere.
- Talenterne og trænerne får anerkendelse for talenternes tilegnelse af nye færdigheder snarere end for talenternes sportslige resultater i en tidlig alder.
- Identifikation af talenterne sker på baggrund af flere faktorer, blandt andet motoriske, fysiske, kropslige og psykologiske potentialer.
- Udvælgelse af talenter til landholdsgrupper og øvrige udvalgte hold sker først i den alder, hvor der kan påvises en sammenhæng mellem talenternes ungdomsresultater og deres senere udvikling til senioratleter på højeste internationale niveau.

Samarbejde – med talenterne i centrum og involvering af nøglepersoner!

Et talent vil altid have en række nøglepersoner omkring sig - både i og uden for sportsmiljøet - der påvirker og har betydning for talenternes udvikling.

Talenternes udvikling er derfor meget afhængig af, at træneren og andre relevante personer i og uden for det daglige træningsmiljø kan samarbejde og har fælles forståelse for talenternes samlede livssituation (målsætninger, udviklingsplaner, prioriteter, trivsel etc.). Talenterne skal også selv kunne samarbejde med de centrale ressourcepersoner (trænere, forældre, holdkammerater, eksperter etc.) for at få den mest optimale hjælp i sin udvikling. Derfor er samarbejde og kommunikation et centralt indsatsområde i dansk talentudvikling.

Handlingsanvisninger i forbindelse med værdien **samarbejde** i dansk talentudvikling:

- Alle relevante aktører, der har en betydning for talenternes udvikling og trivsel, videndeler og samarbejder for at skabe de bedst mulige rammer for det enkelte talent.

- Talenterne har medansvar for at skabe gode samarbejdsrelationer til alle relevante aktører, og de bidrager til deres egen og talentmiljøets udvikling.
- Beslutninger sker på baggrund af, hvad der er optimalt for talenternes personlige og sportslige udvikling frem for andre aktørers interesser.
- Der er åbenhed for samarbejde med andre klubber og træningsmiljøer, hvis det kan bidrage til talenternes udvikling.
- Der er træningssamarbejde og aktiviteter på tværs af aldersgrupper, hvor ældre, positive rollemodellens kompetencer nyttiggøres til at skabe videndeling og motivation hos yngre talenter.

Engagement – træneren er afgørende for talenternes udvikling og fastholdelse!

Engagement blandt alle relevante aktører i dansk talentudvikling er vigtig, men trænerens betydning for de unge talenters udvikling kan ikke overvurderes!

Trænerens faglige viden om sporten og indsigten i børn og unges udvikling er central for at skabe et udviklende træningsmiljø. Træneren er en desuden en vigtig kulturbærer, hvis engagement til træning og interesse i det enkelte talent er afgørende for talenternes motivation. Træneren er således afgørende for at talenterne trives til træning og fastholdes i træningsmiljøet over tid.

Trænerens engagement handler også om viljen til kontinuerligt at udvikle og dygtiggøre sig inden for talentudvikling. Det er i den forbindelse vigtigt, at klubber og ledere skaber gode rammer, hvor trænere kan udvikle deres kompetencer og udmønte deres engagement.

Handlingsanvisninger i forbindelse med værdien **engagement** i dansk talentudvikling:

- Alle aktører omkring talenterne udviser engagement og oprigtig interesse for talenterne – både som unge atleter og som unge mennesker.
- Træneren fokuserer både på udvikling af talenternes personlige og sociale kompetencer og på udvikling af talenternes sportslige kompetencer.
- Træneren engagerer sig i sin egen udvikling og uddanner og dygtiggør sig specifikt i forhold til at arbejde med og udvikle unge talenter.

Trivsel – glæde til træning og evne til at håndtere modgang!

Dansk talentudvikling skal foregå på en social og samfundsmæssig forsvarlig måde, og derfor er det helt afgørende, at talenterne trives i deres sportskarriere. Den aktuelle forskning peger endvidere på, at trivsel i hverdagen – både i og uden for sporten - er en forudsætning for, at talenterne kan udvikle sig sportsligt over tid.

Det er i sig selv en kvalitet at de unge talenter bliver udfordret i deres træningsmiljø. De vil uundgåeligt opleve modgang og kriser i løbet af deres sportskarriere, og det er en helt naturlig del af talenter-

nes udvikling. Men mistriivsel over længere tid skal undgås. I første række naturligvis af hensyn til talenterne selv og det miljø de er en del af, men også da mistriivsel er den primære årsag til, at unge talenter fravælger sporten.

Handlingsanvisninger i forbindelse med værdien **trivsel** i dansk talentudvikling:

- Træningsmiljøet er udfordrende, målrettet og seriøst, og samtidigt præget af glæde.
- Der er fokus på at styrke og udvikle de sociale relationer mellem alle relevante aktører i træningsmiljøet.
- Talenterne lærer at mestre den med- og modgang, de oplever i deres sportskarriere. Og særligt at talenterne klædes på af trænere og ledere til at håndtere overgangen fra ungdom (talent) til senior (elite) – en fase der kan være særligt udfordrende.

Definitioner inden for talentudvikling

Team Danmarks og Danmarks Idrætsforbunds definition af begreberne talent, et talent, talentrekruttering, talentidentifikation, talentudvikling og talentudviklingsmiljø er følgende:

Talent er kompetencer og færdigheder, der er udviklet på baggrund af medfødt potentiale og mange års interaktioner i et miljø med målrettet træning og konkurrence.

Et talent er en ungdomsathlet (tilhører en ungdomsklassifikation) med kompetencer og færdigheder i en sportsgren, som sandsynliggør en langsigtet udvikling til seniorathlet på højeste internationale seniorniveau.

Talentrekruttering er at rekruttere talenter med potentiale til at blive atlet på højeste internationale niveau i den pågældende sportsgren. Talenterne rekrutteres enten i en anden sportsgren eller uden for den organiserede idræt. Atleterne identificeres på baggrund af en vurdering af flere faktorer, blandt andet motoriske, fysiske, psykologiske og sociologiske potentialer.

Talentidentifikation er at identificere talenter inden for sportsgrenen, der har potentialet til at blive atleter på højeste internationale seniorniveau på baggrund af en vurdering af flere faktorer, blandt andet motoriske, fysiske, psykologiske og sociologiske potentialer.

Talentudvikling er sportsgrenens og talentudviklingsmiljøets systematiske arbejde for at udvikle talenternes personlige, sociale og sportslige færdigheder til det niveau, der kræves på højeste internationale seniorniveau.

Talentudviklingsmiljø er et dynamisk system, der omfatter talenternes nære- og fjernere omgivelser i og uden for sporten, der alle har en betydning for talenternes udvikling. Miljøet er personer og relationerne i det daglige træningsmiljø (holdkammerater, trænere, ledere m.v.) men også familien, lærere og venner uden for sporten.

Talenternes udvikling og talentudviklingsmiljøerne er naturligvis også påvirket af samfundsmæssige sammenhænge og præmisser som uddannelsessystemet med SU-ordninger, eksamensordninger mv. Organisationskulturen i klubben, teamet og forbundet spiller ligeledes en afgørende rolle for miljøets evne og effektivitet til at hjælpe unge talenter til at udvikle sig til senior eliteatleter med medaljepotentiale ved internationale mesterskaber.